

Notat - Øvre Eiker Kulturminneråd

Vedr.: Rapport fra nettverkssamling for privatarkiver 22/10-2008

Dato: Til møte 10/12-2008

Av: Bent Ek

Tid: Onsdag 22/10-2008, kl.10-15

Sted: Drammen, Papirbredden

Arrangør: Fylkesarkivet for Vestfold

Deltakere: Nils Petter Hobbelstad, Jan Henrik Eriksen, Turid Horpen, Bent Ek

---

Veier til personalhistorie - kilder i Fylkesarkivet for Vestfold

Marit Slyngstad, Fylkesarkivet for Vestfold

Gjennomgang av de to hovedtypene av privatarkiver – organisasjonsarkiver og næringslivsarkiver – samt fylkeskommunale arkiver, med eksempler fra Vestfold :

- 52 losjearkiver, med ca.5000 medlemmer (medlemsprotokoller, medlemsaviser)
- Skipsreder Pandes arkiv (skipsjournaler, regnskap)
- Agnæs fyrstikkfabrikk (personalkartotek, fotografier)
- Martinsen sølvvarefabrikk (lønningsbøker)
- Tønsberg reperbane (personalkartotek, arbeidsprotokoller)
- Carl Fredrik Isaachsen (handel, industrieier, aktiv i organisasjonslivet)
- Kjøpmannsregnskap med kunder (kjøttforretning, manufaktur)
- Fylkeskommunale skolearkiver (videregående skoler - elevprotokoller, foto)

Kommunearkiver som kilde til historien

Steinar Marvik, IKA Kongsberg

Oversikt over lover og forordninger med betydning for kommunearkivene:

Kommunelover:

- Formannskapslovene 1837 - felles lov for by-og landkommuner først i 1963
- Kommunelover 1921, 1938, 1954

Skole:

- Kongelig forordning 1739, plakat 1741
- Landsskolelovene 1827, 1860 + 1889, 1936, 1959

Sosial:

- Stiftsanordning for Akershus 1741
- Fattiglovenene 1845, 1863, 1900
- Vergeråd 1896 (iverksatt 1900), erstattet av barnevernslov 1953

Beskatning:

- Skattelover 1882, 1892 (statsskatt), 1911
- Ligningskontorer opprettet 1965

Helse:

- Sunnhetskommisjonene 1831
- Sunnhetsloven 1860
- Jordmorlover 1810, 1898
- Opprettelse av legedistrikter 1836
- Legelov 1912
- Husmorvikar 1948
- Helsesøster 1957
- Primærhelsetjenesten 1983

Andre:

- Forlikskommisjon 1795, kommunalt valgt fra 1842, forliksråd 1927
- Overformynderiet 1857, vergemålslov 1927
- Provianterings- og forsyningsnemnder under 1. verdenskrig
- Jordstyrelov 1920

Ofte samrøre mellom kommune og stat og vekslende roller – dette har ført til at samme type materiale fra ulike kommuner kan finnes i ulike arkiver

Kommunene fikk en ny rolle etter første verdenskrig (provianteringsrådene) – innførte trykdeordninger og andre ikke-lovpålagte oppgaver.

Eksempler på arkiver med personalhistorie:

- valgmanntall
- formannskapsbøker
- skattelister, korrespondanse (hundeskatt)
- skolestyre
- fattigkasse, hjemstavnsreklæringer
- sundhetskommisjoner
- fabrikkinspeksjon
- vannverk, elektrisitetsverk
- proviantering, rasjonering: søknader, rasjoneringskort
- folkeregistre, kan finnes tilløp til folketellinger i tilknytning til skatt

Byggesaksarkiver ligger stort sett fortsatt i kommunene (unntak enkelte kommunale bygg) - bygningslov for landet først fra 1965

Salg av offentlige arkiver på antikvariat forekommer

Modum Bad og helseturisme

Einar Sørensen, Drammens Museum

Grunnlagt av distriktslege H.A. Thaulow, en pioner innenfor ”helseturisme”

Kurbadene var de velstående alternativ til sykehus og folkemedisin – de var ofte viktigere som sosiale institusjoner enn som helseinstitusjoner - en populær form for ferie – kunne utarte fra helseopphold til et usunt sosietetsliv

Thaulow var kjent for sin "aggressive behandling": Kalde avrivninger og pisking med bjerkeris, samt tett oppfølging av hver enkelt pasient gjennom lang tid

Målet var lindring, ikke kurering

Arkivet finnes ved Drammens Museum

Å skrive for nett - tanker og tips

Ulla Nachstern Tannmand

Hvorfor nettfremføring?

- brukernes førstevalg
- kostnadseffektiv
- når fram til nye grupper
- rask fremføring, kan endres og oppdateres
- tilgjengelig for brukerne døgnet rundt
- spesielle tekniske muligheter, kan tilpasses brukeren, muligheter for toveiskommunikasjon

Triggerord: det brukeren søker etter - må finnes på nettsiden og identifiseres av den som driver nettstedet. Åtte kjennetegn ved gode "triggerord":

- enkle og selvforklarende (ikke stammespråk), bruke det folk bruker
- direkte og beskrivende
- konkrete
- substantiv (ikke verb) - 97% av alle søkerord
- løsninger, ikke problemer
- beskriver brukerens behov, slik brukeren selv definerer det
- beskriver ikke brukeren selv
- ikke nye, hjemmelagde ord

Linker:

- selvforklarende (ikke "her" eller "les mer")
- like på alle sider, ikke for mange
- samsvar mellom ordlyd og overskrift
- linkene må fungere

Teksten:

- kort, konsist, presis
- bruk underleggende sider
- tilrettelegge for hurtiglesning (punktmarkering, halvfete nøkkelord), :
- bruke titler og mellomtitler
- bruke avsnitt og ingresser
- unngå blokkbokstaver, kursiv og understrekning
- vurder bruk av fremmedord og faguttrykk
- start generelt, detaljer lenger ned
- konsekvens (linker, datoer etc)

Hver side er et eget læringsrom, må tilpasses nettbrukerne. Vær aktuell, utnytt interessepotensialet i aktuelle saker. Vær personlig, vis bilder av personalet etc. Ting skal være så enkelt som mulig, men ikke enklere

Historieboka.no

Terje Bautz, Buskerud Fylkeskommune

- 309 unike brukere i går (25.000 treff)
- startet som prosjekt 2002
- fast ordning fra 1.1.2009
- bare halvparten av brukerne fra skole
- budsjett 100.000 + 80% stilling
- 350 artikler
- adresse: www.historieboka.no

Drammen Byarkiv

Tom Oddby

Oddby meldte forfall p.g.a sykdom – det ble henvist til nettsidene:

www.byarkivet.drammen.kommune.no

Drammen Byhistoriske Senter

Torbjørn Andreas Pettersen

Gjennomgang av prosjektrapporten:

Aktuelle lokale:

- lokstall G, ved Sundland
- Drammen havn: Krypers minde (Drammen Toll-og Sjøfartsmuseum)

Mer informasjon på hjemmesidene til Drammen Historielag:

www.drammenhistorielag.no